

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії та соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПП 1.2.5 СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Освітньо-професійна програма _____ Соціологія _____
спеціальність _____ 054 Соціологія _____
факультет _____ Історичний _____

2020-2021 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Соціальна політика»
для студентів ОПП «Соціологія»
спеціальності 054 Соціологія

Розробники:

Лисак В. Ф, д.і.н., професор кафедри філософії та соціології

Іванець Т. М., к.п.н., старший викладач кафедри філософії та соціології

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри філософії та соціології

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри філософії та соціології

(підпис)

Б. В. Слющинський

© Лисак В. Ф., 2020 рік
© Іванець Т. М., 2020 рік
© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Галузь знань: 05 «Соціальні і поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів - 2	Освітньо-професійна програма «Соціологія» Спеціальність 054 Соціологія	Рік підготовки:	
Змістовних модулів - 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання за вибором студента		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		26 год.	10 год.
Загальна кількість годин – 150	Практичні, семінарські		
	24 год.	10 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 9	Освітній рівень «Бакалавр»	Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		90 год.	110 год.
		Індивідуальні завдання	
		10 год.	20 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 50/100 годин (33/67%)

для заочної форми навчання – 20/130 годин (13/87%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є ознайомлення студентів з сучасними вітчизняними й світовими теоріями та практичними основами соціальної політики; з структурою, принципами, методами та основними моделями соціальної політики; з сутністю соціальної політики в Україні та основним напрямком її реалізації.

Завданнями вивчення дисципліни «Соціальна політика» є:

- окреслити теоретичні основи формування та реалізації соціальної політики;
- дати визначення основним понятійним категоріям «соціальна політика», «соціальні нормативи», «соціальні гарантії», «соціальні стандарти», «соціальний захист» «соціальне забезпечення» «соціальне страхування»;
- проаналізувати історію виникнення та етапи розвитку соціальної політики;
- дослідити організаційно-правову структуру соціальної політики;
- дослідити соціальні відносини як об'єкт соціальної політики;
- виділити особливості поняття соціального захисту та соціального забезпечення населення;
- проаналізувати особливості соціального захисту економічно активного населення та державну політику на ринку праці;
- охарактеризувати основні складові соціальної допомоги та соціального страхування;
- визначити особливості розвитку соціальної політики в Україні.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: Навчальна дисципліна «Соціальна політика» входить до циклу професійної та практичної підготовки студентів спеціальності 054 «Соціологія». Курс пов'язаний з дисциплінами: соціологія, політологія, основи правознавства, теорія соціальних змін та глобалізація, соціологія економіки та праці, соціологія освіти та молоді.

Передумови для вивчення: опанування дисциплін професійної підготовки «Вступ до фаху» та «Загальні соціологічні теорії» та формування на основі їх вивчення необхідних навичок.

Результати навчання: після опанування дисципліни «Соціальна політика» студенти повинні:

знати:

- основні поняття і категорії соціальної політики;
- основні поняття та елементи соціальної інфраструктури;
- методи дослідження соціальної політики.

вміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання соціальної політики для аналізу змісту та якості соціальної політики;

- застосовувати теоретичні та емпіричні методи соціологічного аналізу для дослідження, аналізу, оцінки стану та тенденцій розвитку соціальної політики;
- самостійно розробляти соціальні програми різних рівнів, формулювати шляхи вдосконалення існуючої соціальної інфраструктури;
- застосовувати методіку організації конкретних соціологічних досліджень у сфері соціальної політики.

оволодіти навичками:

- оперування професійною термінологією предметної галузі;
- ідентифікації та оцінювання предметної проблематики;
- зіставлення та узагальнення матеріалу з опрацьованих наукових джерел;
- аналізу та прогнозування процесів в сфері соціальної політики.

Методика вивчення курсу для студентів спеціальності 054 «Соціологія» ґрунтується на єдності лекційних та семінарських занять, які передбачають вивчення теоретичного матеріалу, вирішення практичних ситуацій.

Підготовка до семінарських занять вимагає від студентів систематичного опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури; підготування виступів, доповідей згідно з питаннями плану семінару; написання рефератів тощо.

Семінарські заняття з курсу забезпечують закріплення теоретичних знань, опанування навичками організації комунікації в установах, сприяють розвитку у студентів здатності до самонавчання та самовдосконалення.

Навчальна дисципліна «Соціальна політика»

<i>сприяє досягненню наступних результатів навчання</i>	
РН-3. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі.	
РН-4. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.	
РН-8. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури..	
РН-13. Вміти проводити дослідження та робити прогноз щодо розвитку суспільних процесів з урахуванням регіональної специфіки	
РН-14. Виступати організатором та виконавцем проектів соціального спрямування	
<i>забезпечує формування та розвиток таких компетентностей:</i>	
Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

	ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 13. Здатність розробляти власну траєкторію саморозвитку.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому. СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів. СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК09. Здатність розумітися на специфіці суспільних процесів та особливостях розвитку соціальних спільнот в регіоні. СК10. Здатність планувати, розробляти та реалізовувати проекти соціального спрямування.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи соціальної політики

Тема 1. Сутність та зміст соціальної політики

Підходи до визначення поняття «соціальна політика». Об'єкт та предмет соціальної політики. Мета, завдання та принципи реалізації. Суб'єкти соціальної політики.

Тема 2. Історія виникнення та етапи розвитку соціальної політики

Витоки соціальної політики у 16-19 століттях. Еволюція соціальної політики у другій половині 19 - першій половині 20 століття. Концепція соціальної держави.

Тема 3. Моделі соціальної політики

Існуючі класифікації соціальної політики. Консервативна модель. Ліберальна модель. Соціал-демократична модель. Соціалістична модель. Зарубіжний досвід у розбудові соціальної політики: скандинавський, німецький, американо-британський, європейський, японський.

Тема 4. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики

Організаційно-правова структура соціальної політики. Соціальні нормативи. Державні соціальні стандарти та гарантії. Кадрове забезпечення соціальної політики. Соціальні служби і організації. Недержані інститути соціальної політики. Фінансування соціальної політики: джерела, методи напрямки.

Тема 5. Соціальна політика та соціальні відносини

Соціальні відносини як об'єкт соціальної політики. Соціально-класові відносини. Етнонаціональні та етносоціальні відносини. Гендерна політика Сімейна політика. Забезпечення прав дітей. Молодіжна політика.. Запобігання торгівлі людьми та домашньому насильству в контексті реалізації соціальної політики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Соціальний захист як ключова складова соціальної політики

Тема 6. Соціальний захист та соціальне забезпечення

Поняття та основні складові. Соціальний захист та соціальне забезпечення. Історія виникнення та розвитку явища соціального захисту. Формування сучасної системи соціального захисту. Роль МОП в цьому процесі. Сучасні проблеми в забезпеченні соціального захисту в розвинених країнах світу. Проблема бідності. Шляхи подолання бідності. Концепція людського розвитку. Система соціального захисту в Україні: основні напрямки, пріоритети та механізми.

Тема 7. Соціальний захист економічно активного населення. Ринок праці та зайнятість

Поняття ринок праці. Робоча сила. Зайнятість. Види зайнятості. Безробіття: форми і види. Шляхи зниження рівня безробіття. Державна політика зайнятості. Ситуація на ринку праці України.

Тема 8. Соціальна допомога. Захист соціально вразливих категорій

Соціальна допомога: поняття та види. Субсидії. Соціально вразливі категорії населення. Основні форми і види підтримки населення соціально вразливих категорій. Соціальна робота: суть і мета. Центри соціальних служб. Державна соціальна допомога.

Тема 9. Соціальне страхування

Сутність, принципи та функції соціального страхування. Історія виникнення. Місце в системі соціального захисту. Види соціального страхування: пенсійне, медичне, від нещасних випадків на виробництві, на випадок безробіття тощо. Характерні риси окремих видів соціального страхування. Міжнародні норми соціального страхування.

Тема 10. Особливості формування соціальної політики в сучасній Україні

Стратегії, цілі, пріоритети соціальної політики в Україні. Вибір моделі соціальної політики. Проблеми, що існують в українській соціальній політиці на сучасному етапі, та шляхи їх вирішення. Трансформація українського законодавства у сфері забезпечення соціальної політики. Міністерство соціальної політики.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи соціальної політики												
Тема 1. Сутність та зміст соціальної політики	13	2	2	-	-	9	12	2	-	-	-	11
Тема 2. Історія виникнення та етапи розвитку соціальної політики	15	4	2	-	-	9	12		-	-	-	11
Тема 3. Моделі соціальної політики	15	2	4	-	-	9	13		2	-	-	11
Тема 4. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики	13	2	2	-	-	9	12	2	-	-	-	11
Тема 5. Соціальна політика та соціальні відносини	15	4	2	-	-	9	14		2	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	71	14	12	-	-	45	63	4	4	-	-	55
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Соціальний захист як ключова складова соціальної політики												
Тема 6. Соціальний захист та соціальне забезпечення	15	2	4	-	-	9	14	2	2	-	-	11
Тема 7. Соціальний захист економічно активного населення. Ринок праці та зайнятість	13	2	2	-	-	9	14		2	-	-	11
Тема 8. Соціальна допомога. Захист соціально вразливих категорій	13	2	2	-	-	9	13		2	2	-	-
Тема 9. Соціальне страхування	13	2	2	-	-	9	13			-	-	11
Тема 10. Особливості формування соціальної політики в сучасній Україні	15	4	2	-	-	9	13	2	-	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	69	12	12	-	-	45	67	6	6	-	-	55
ІНДЗ	10	-	-	-	10	-	20	-	-	-	20	-
Усього годин	150	26	24	-	10	90	150	10	10	-	20	110

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Недержавні інститути соціальної політики	2	-
2.	Основні напрямки реалізації державної сімейної політики	2	-
3.	Основні напрямки молодіжної політики	4	2
4.	Забезпечення прав дітей як напрям соціальної політики	2	-
5.	Особливості соціальної політики у сфері протидії торгівлі людьми	2	2
6.	Пенсійна система в Україні	4	2
7.	Концепція людського розвитку	2	2
8.	Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб та учасників АТО (ООС)	2	2
9.	Заклади соціальної роботи та соціальні послуги	2	
10.	Особливості формування соціальної політики в сучасній Україні	2	-
Всього:		24	10

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне відділення	Заочне відділення
1.	Громадянські організації як суб'єкт соціальної політики	9	11
2.	Теоретичні засади концепції соціальної держави	9	11
3.	Модель соціальної політики в Україні	9	11
4.	Формування нормативно-правових засад соціальної політики сучасної України	9	11
5.	Тенденції розвитку молодіжної політики в Маріуполі	9	11
6.	Стратегія подолання бідності (2016 р.)	9	11
7.	Особливості політики протидії безробіттю в Україні	9	11
8.	Державні соціальні служби в Україні	9	11
9.	Сучасні концепції соціального страхування	9	11
10.	Міністерство соціальної політики: структура, пріоритетні напрямки діяльності	9	11
Всього:		90	110

Самостійна **робота над навчальним матеріалом** передбачає:

- опрацювання лекційного матеріалу при підготовці до семінарських занять;
- опрацювання теоретичних і практичних питань з навчальної дисципліни.

Мета самостійної роботи – опрацювати додаткову інформацію з теоретичних питань, розглянутих на лекціях, що дозволяє одержати додаткові знання у поєднанні з аудиторним навчанням.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання, яке є невід’ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Соціальна політика» та вагомою частиною самостійної роботи студента над матеріалами курсу, передбачає написання реферату та захист презентації на тему: «Зарубіжний досвід у розбудові соціальної політики», наприклад, скандинавський, німецький, американо-британський, європейський, японський тощо.

Контроль за виконанням завдань ІНДЗ здійснюється на індивідуальному занятті. Виконання студентом ІНДЗ є обов’язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу.

8. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Словесні і наочні використовуються під час лекцій та інструктажів, практичні при проведенні семінарських занять.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Вивчення дисципліни передбачає виконання та демонстрацію індивідуальних письмових і усних завдань, консультації, підготовку повідомлень.

9. Критерії оцінювання

Основними критеріями оцінювання участі студента у *семінарському занятті* є:

- змістовність інформації;
- чіткість та логічність думки доповідача;
- мовленнєва грамотність;
- доцільність, продуманість та охайність записів конспекту;
- підготовка повідомлень за питаннями семінарського заняття;
- одноразове суттєве доповнення;
- багаторазове суттєве доповнення.

Виступ на семінарі передбачає вільне володіння темою і може бути оцінений від 1 до 5 балів.

До критеріїв оцінювання *індивідуального навчально-дослідного завдання* відносяться:

- повнота та змістовність інформації, викладеній в рефераті,
- правильність оформлення реферативного дослідження, його відповідність існуючим вимогам;
- інформативність та логічність презентації;
- чіткість та послідовність доповіді;
- вільне володіння матеріалом;
- активна участь у обговоренні доповідей інших студентів.

Максимально індивідуальне навчально-дослідне завдання може бути оцінене в 25 балів.

10. Засоби оцінювання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на мету перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття. Застосовуються наступні види контролю: тестування, виконання контрольних робіт, усне опитування під час занять.

Підсумкове тестування проводиться наприкінці курсу за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь в процесі вивчення дисципліни.

Відпрацювання пропущених лекцій, семінарських занять здійснюється в індивідуальному порядку.

Методи контролю: усні відповіді на семінарських заняттях, оцінка за індивідуальне завдання, перевірка виконання самостійної роботи шляхом співбесіди, складання заліку.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань та умінь студентів відбувається за наступним розподілом:

Поточне тестування та самостійна робота										Поточне тестування	Сума	
Змістовий модуль №1 (семінари)					Змістовий модуль №2 (семінари)							ІНДЗ
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
25					25					25	25	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

До методичного забезпечення курсу входять опорні конспекти лекцій, підручники та навчальні посібники, монографії, наукові статті, нормативно-правові акти, методичні рекомендації. Під час опанування дисципліни «Соціальна політика» використовуються персональні комп'ютери, ноутбуки, мультимедійний проектор. Студенти для підготовки до семінарських занять та індивідуального навчально-дослідного завдання використовують мережу Інтернет, програмне забезпечення MS «Office».

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Гриненко А. М. Соціальна політика : навчальний посібник. К. : КНЕУ, 2004. 309 с.
2. Деріга В. В. Соціальна і гуманітарна політика : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. 178 с. URL : <https://studfiles.net/preview/2448241/>
3. Драган О. І., Цимбалюк Л. Г. Соціальна політика : конспект лекцій для студентів спеціальності 7.03050501, 8.03050501 «Управління персоналом та економіка праці» галузі знань «Економіка і підприємництво» денної форми навчання. К. : НУХТ, 2012. 116 с. URL : <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/107.03.pdf>
4. Ларіонова Н. Б. Соціальна політика в Україні : матеріали для самостійної роботи студентів спеціальності «Соціальна робота», навчально-методичний посібник. Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 63 с.

5. Скуратівський В. А., Палій О. М. Основи соціальної політики : навчальний посібник. К. : МАУП, 2002. 200 с. URL : http://www.dut.edu.ua/uploads/1_712_21774693.pdf
6. Социальная политика : учебник / под ред. Е. И. Холостовой, Г. И. Климантовой. URL : https://stud.com.ua/22369/sotsiologiya/sotsialna_politika
7. Социальная политика: учебник / под. ред. Н.А. Волгина. М.: Издательство «Экзамен», 2006. 736 с.
8. Соціальний захист населення України : навчальний посібник / авт. кол. : І. Ф. Гнибіденко, М. В. Кравченко, О. М. Коваль та ін. ; за заг. ред. М. В. Вакуленка, М. К. Орлатого. К. : Фенікс, 2010. С. 187.
9. Шевчук П.І. Соціальна політика : навчальний посібник. Львів : Світ, 2005. 400 с.

Допоміжні

1. Гриненко А. М. Формування цивілізаційних основ сучасної соціальної політики. URL : Ф http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/stvttp_2014_2_45.pdf
2. Денисенко К. Державна політика у сфері соціального захисту: аналіз понятійно-категоріального апарату. URL : http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_51/fail/13.pdf
3. Дікон Б. Глобальна соціальна політика. Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту : підручник / Б. Дікон, М. Халс, П. Стабс. К. : Основи, 1999. 346 с.
4. Колот А. М. Генезис соціальної політики під впливом глобалізації та лібералізації кономічних відносин // Україна: аспекти праці. 2008. №1. С. 3-11.
5. Крупнік А. С. Соціально-захисна спрямованість державної соціальної політики в умовах трансформації українського суспільства : дис. канд. політ. наук. Одеса, 2002. 169 с.
6. Крюков О. І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2010-1/doc/1/04.pdf>
7. Лібанова Е. М., Палій О. М. Ринок праці та соціальний захист: навчальний посібник із соціальної політики. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. С. 383.
8. Лопушняк Г. С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України: монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.

9. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні : монографія. К., 2015. 244 с.
- 10.Макарська О. В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика, розробки та оцінки : монографія. К. : Ліра, 2004. 328 с.
- 11.Мякушко Н. Соціальна політика в умовах глобалізації: регіональний та національний досвід. URL : http://www.vmurol.com.ua/upload/publikatsii/nauka/Socpolitika_v_umovah_globalizaciyi.pdf
- 12.Пасько Я. І. Соціальна держава і громадянське суспільство : співпраця versus протистояння : монографія. К. : ПАРАПАН, 2008. 272 с.
- 13.Право соціального забезпечення в Україні : підручник / Т. А. Занфірова, М. І. Іншин, С. М. Прилипко та ін.; за заг. ред. Т. А. Занфірової, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка. 2-ге вид. перероб. і доп. Х. : ФІНН, 2012. С. 20.
- 14.Право соціального забезпечення в Україні : підручник / О. М. Ярошенко, Г. О. Барабаш, Н. М. Вапнярчук ; за ред. О. М. Ярошенка. 4-те вид., переробл. і доп. Х. : Право, 2015. С. 17.
- 15.Радченко О. В. Ціннісний вимір соціальної відповідальності в демократичній державі : монографія. Х. : Вид-во ХНУВС, 2008. 200 с.
- 16.Семигіна Т.В. Словник із соціальної політики. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 253 с.
- 17.Сіленко А.О. Соціальна держава – територія перемін. Одеса, 2000. 280 с.
- 18.Стратегія подолання бідності. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248898080>
- 19.Социальная политика : толковый словарь / ред. Н.А. Волгин, Б.В. Ракитский. 2-е изд., дораб. М. : РАГС, 2002. 456 с.
- 20.Ткач О. Особливості державної політики у сфері соціального розвитку України // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. 2013. №3. С. 67-70.
- 21.Холостова Е. И. Социальная политика: учеб. пособие. М.: ИНФРА-М, 2001. 204 с.
- 22.Ярова Л. Система соціального захисту у країнах Центральної і Східної Європи // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. 2012. №2. С. 122-124.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство соціальної політики України. URL : <https://www.msp.gov.ua/>

2. Організація об'єднаних націй. URL : <http://www.un.org/en/about-un/index.html>